

“TÉ ĐÙNG ĐÙNG!”

(Tạp ghi)

□

MỘT.

San Jose, thứ Bảy Dec. 26. 2020

Buổi sáng, nghe lỏm được câu chuyện giữa ba học trò về âm nhạc và tình cảm tuổi trẻ của từng người (trong khi tôi đang loay hoay với cái laptop) mà cười thâm, thú vị. Cả ba đều nhỏ hơn tôi từ 15 đến 20 tuổi, qua Mỹ thuở bé, lớn lên và thành đạt ở đây.

Giọng Chris:

“Em, đại diện tâm lý phía nam, nói rằng ‘con trai lúc mới lớn thường thích những cô nào biết âm nhạc.’”

Giọng Tường Vy:

“Còn chị, lấy chính kinh nghiệm mình mà kể, khi đang còn ở đại học, chị biết vài ba bài piano vớ vẩn, ngồi đàn, thế là được tụi con trai lăm đưa ngưỡng mộ!”

Nhiều lần tôi nói câu này với ba người học trò:

“Mấy chục năm ở Mỹ cô sống BĂNG nghề dạy âm nhạc, nhưng thời gian bây giờ mới đúng là cô sống VỚI âm nhạc. Hai chữ Sống mang ý nghĩa khác nhau. Âm Nhạc và Văn Chương được cô kính trọng tôn thờ như đối với hai vị thần mà có lần cô được vượt ve lên tà áo họ để không bao giờ dám có ý nghĩ xúc phạm họ bằng danh vọng, tiền bạc.”

HAI.

Bốn giờ dạy làm tôi đuối sức. Trời quá lạnh. Căn phòng tôi như bị ướp đá. Trong ý nghĩ “quyết lòng bỏ thuốc ngủ và những điều thuốc lá giúp xả stress”, tôi phải chịu đựng càng nhiều hơn những cơn suy nghĩ không lối thoát. Nằm lẳng tai theo Thủy Hử từ một website đọc truyện trên YouTube, tôi kinh ngạc. Từ thuở nhỏ đã NGHE đến truyện cô Tàu, vậy mà ngay chính bây giờ mới BIẾT nguồn cội tác phẩm và các nhân vật lừng danh trong Thủy Hử của Thị Nại Am. Đó là chưa kể đến “lời bàn” quá sâu sắc của Kim Thánh Thán!

*/ Ngồi dạy viết cho Uyên Thao:

Dec. 26, 2020 7:08 PM.

Anh Uyên Thao ơi,

Không muốn hỏi sức khỏe anh, chỉ mong mọi thứ bình an cho anh. Riêng TV thì tệ lắm, cố gắng bỏ thuốc ngủ, vì vậy mà đầu óc không bị giết nên cứ phải nghĩ ngợi. Hôm nay tình cờ nghe được Thủy Hử trên You Tube, biết rõ Lỗ Trí Thâm là ai, Võ Tòng, Tiều Cái, Tống Giang là ai... (chứ từ nhỏ có bao giờ đọc đâu dù rằng được anh Đông Sơn tặng cho nguyên bộ in trước 1975), cũng nhớ câu thư anh viết năm ngoái (nhân một bài về Jean Valjean TV đăng trên Face- book):

“Từ thuở lớp Sáu, lúc nào tôi cũng kè kè trong tay cuốn Les Misérables và tập Thủy Hử...”

Sáng nay nhận email Phan Diên hẹn trò chuyện 8 giờ tối nay (như thỉnh thoảng vẫn làm), nhưng lúc này đã 7 giờ tối, TV thấy đuối lắm, chẳng biết có bắt nổi phone Phan Diên chốc nữa không.

TVân.

*/ Nhận email Uyên Thao vào sáng Chủ Nhật kế tiếp (San Jose đã quá lạnh, hẵn Virginia của Uyên Thao còn lạnh hơn gấp bội?):

Thu Vân ơi,

Đọc mấy dòng thư của TV bỗng nổi lên một ước mong thật nhỏ nhưng vô phương thực hiện: “Ngay lúc này được ngồi cạnh TV, nắm bàn tay TV để nhìn nhau trong im lặng.” Cho nên không thể nói và làm gì hơn ngoài một lời nhắc nhở thầm với TVân là hãy ráng giữ cho con tim mình định tĩnh mà thôi.

Hy vọng tôi hôm qua TV có cuộc chuyện trò thanh thản với PDiên.

Ráng lên nghe. Nhớ rất nhiều.

UT

*/ TTBG hỏi âm Uyên Thao:

"Trong đời tôi, cái gì cũng đều là muộn trễ..." ghi trong bài Bóng Cây KơNia, chắc anh đã đọc?

Bây giờ ghi thêm với anh:

"Trong đời tôi, cái gì TRAO ĐI cũng đều nhậm lẽ, còn NHẬN LẠI thì rất muộn trễ, đến chừng như không còn cơ hội để nhận."

Đó là kinh nghiệm máu xương của riêng TVân trên đủ mọi thứ Tình trải qua suốt mấy chục năm.

TVân.

[]

BA.

Tối hôm qua lúc 8:30, nhận phone Phan Diên. Nghe Phan Diên nói:

“Bây giờ cũng như bao giờ, thấy BG viết dễ dàng như thể ‘há miệng ra thì con chữ bay theo’, giọng văn lưu loát, nhạc điệu đầm thắm, không chút gập ghềnh.”

(Cười):

“Tôi nhớ thời gian mới giao thiệp, cách đây hơn hai chục năm, một lần đang ngồi uống café với BG ở Santa Ana, thì Đào Mộng Nam bước tới ngồi ké. Sau khi được tôi giới thiệu ‘*Đây là TTBG*’, Đào Mộng Nam hỏi: ‘*BG không ra sinh hoạt văn nghệ bên ngoài, làm sao có đề tài để viết?*’ Lúc đó BG trả lời: ‘*Câu chuyện được gặp anh và anh Phan Diên bữa nay cũng là một đề tài, cứ gì phải đi ra ngoài?*’ Tôi chịu BG lắm ở câu trả lời đó.”

Tôi kêu:

“Nghe anh kể, BG tin, nhưng anh biết BG quên bém chuyện đó đến không ngờ rằng trong đời mình cũng đã từng một lần gặp ông Đào Mộng Nam!”

Cuộc trò chuyện tiếp tục với lời nhận định của cậu học trò buổi sáng. Tôi kể:

“Sáng nay trong lớp dạy solfège, BG mở cho ba người học trò nghe hai bản La Cumparsita và Bóng Cây KơNia qua máy laptop. Nghe xong, cậu học trò nói (vẻ ngậm ngùi, xa xót): ‘Ngày xưa chắc nhiều ông từng bị té theo tiếng đàn cô?’ (Cậu thêm) ‘Té ùng ùng!’”

(Nói với Phan Diên):

“Mấy chục năm, BG không hề biết mình đang có trong tay ‘lợi khí’. Mãi đêm qua, tình cờ đọc lại những lời nhận định của anh Phùng Kim Ngọc với đoạn kể về cuộc bôn tẩu giang hồ tháng 11 năm 1974, BG mới ngớ người kinh ngạc:

(Lời anh Ngọc):

‘Anh nói điều này, em đừng la anh nhé. Khi thoát gặp em, anh đã nhận thấy bản năng chinh phục mạnh mẽ trong em. Nói đúng hơn, em có cái vẻ ‘cố tình chinh phục’ người đối diện. Đúng hơn nữa phải gọi là ‘sức thu hút’. Anh tìm hiểu nhưng vẫn không biết do đâu nảy sinh như thế. Khi em muốn điều gì thì bằng mọi cách em thực hiện cho có. Tình yêu của đàn ông cũng chỉ là một trong những điều muốn ấy. Em không thuộc mẫu con gái mỗi chài lơ lả, nhưng người đàn ông nào đã được em chọn, chắc chắn rồi cũng bị khuấy phục trước em.’”

(Tôi tiếp với Phan Diên):

“Việt Cộng vào Dalat cuối tháng Ba 1975 thì đầu tháng Năm 1975 BG bỏ đời anh Ngọc ra đi. Tháng 11, 1975, Định Mệnh đưa Nguyễn (Trân Sa) vào đời BG. Dầu trái tim còn đau đớn theo sự tan vỡ Dalat nhưng BG vẫn không từ chối mối tình trong sáng của Nguyễn.

Bây giờ, thời điểm hôm nay, mọi sự đã thành dĩ vãng, nhìn lại, BG mới thấy, cho dẫu rất nhiều người ‘té đùng đùng’ THEO giọng đàn BG thì chỉ HAI người đàn ông mới thực sự làm cho BG ‘phải té’ VÌ trái tim của họ:

-8 tháng đi vào đời anh Ngọc

(July 1974 – Mar. 1975)

-6 tháng đi vào đời Nguyễn

(Nov. 1975 – April 1976).

Hai quãng đời CÓ Âm Nhạc kề cận, hai nỗi “hân hoan rồi đau khổ” nối tiếp, cách biệt nhau thời gian 7 tháng bởi sự trêu đùa của Người Âm Nhạc. Cuối cùng, hai tác phẩm văn chương Nhật Nguyệt và Trần Sa LÀ kết quả của hai mối tình lớn sau khi Người Âm Nhạc đã bỏ đi xa.”

Tôi ngậm ngùi:

“Anh Phan Diên vẫn nghe BG gọi Âm Nhạc và Văn Chương là hai người Tình yêu đầu? Tưởng khác mà thật ra chỉ LÀ MỘT, ngày xưa tiếng đàn, ngày sau cây viết, anh ạ.”

BỐN.

Năm xưa, chưa biết Tình Yêu nam-nữ là gì, tôi đã vẽ hình trong óc một ‘người đàn ông lý tưởng’. Người đàn ông dáng cao gầy, khuôn nét lạnh lẽ, vuốt tóc tôi lúc tôi cười và lau mắt cho tôi mỗi lần tôi khóc. Người đàn ông không bao giờ bỏ rơi tôi trên những đọa đày thống khổ của vận số, người sẽ sẵn sàng tha thứ cho tôi tất cả những lỗi lầm nào tôi đã làm ra.

Tôi đi tìm... Hơn ba mươi năm vật vờ gió bão... tôi vẫn đi tìm “nửa mảnh hồn tôi”, bướng bỉnh, tuyệt vọng trong những cuộc rượt đuổi với Định Mệnh và ê chề dưới những nhát roi Đời thua thiệt. Có đôi lần tưởng chừng bắt gặp, nhưng rồi “nó” cũng thoát bay khỏi mười ngón nhỏ xanh xao. Đó là bi kịch đời tôi, một tấn tuồng không bao giờ kết thúc...

Suốt hai tháng hè 2004 với Âu Cơ, nhiều sáng trên đồi thông Dalat hay những đêm nơi bãi biển Nha Trang, tôi cứ ngẫm nghĩ về “khuôn mặt Định Mệnh”. Khi về Sài Gòn, đem điều này kể với Văn Quang (tác giả Chân Trời Tím), lập tức nghe anh la lên:

“Tôi thì nhận thấy điều đó ngay từ khi mới đọc BG. Không bất cứ người đàn ông xương thịt nào trong đời BG có thể vượt qua người ấy. Cái bóng người ấy quá lớn, bao trùm lên tất cả. Đó là điểm bất hạnh nhưng cũng rất may mắn BG đã gặp trước nay.”

Phải rồi, nếu bảo Định Mệnh là một “người đàn ông” thì không thể phủ nhận cái tình “người ấy” cho tôi thật chan hòa nồng thắm, vượt trội mọi khuôn mặt đàn ông từng đi qua đời tôi từ trước. Một thứ tình cảm chịu đựng câm nín

nhưng cũng thật vồ về an ủi. Chịu đựng trước những phũ phàng oán hận của tôi và vồ về an ủi khi tôi buông tiếng khóc tan vỡ. Chỉ “*người ấy*” mới là kẻ ở cùng tôi lâu nhất, nâng niu triu mến tôi nhiều nhất. Cho dù với những nhát roi đòi thống khổ, tôi vẫn được vuốt ve dịu ngọt bằng giọng đàn nức nở của thời tuổi trẻ và những giọng văn chương bi tráng của tuổi về chiều.

Sự hiện hữu của “*người đàn ông Định Mệnh*” rõ ràng CÓ THẬT ngay từ khi tôi mới cất tiếng khóc chào đời thứ nhất. Đó là TÍNH NGHỆ THUẬT vĩnh cửu, là NỖI CÔ ĐƠN dai dẳng, là SỰ MỘT MÌNH trong suốt kiếp nhân sinh.

Đó cũng là một chuỗi dài kỷ niệm “*làm nên con người tôi*” mà TẤT CẢ những người đàn ông (xương thịt) từng đi qua đời đều cùng góp công tạo dựng. Những con người có mang ít-nhiều bóng hình Người Định Mệnh. Những con người, với bàn tay, đôi mắt, giọng nói, tiếng cười, ngay cả dấu tài hoa riêng, nỗi buồn trầm lặng và niềm cô đơn sâu thẳm... ai cũng đều phảng phất nét trùng hợp với nhân-vật-hiện-diện-vắng-mặt trong suốt cuộc đời tôi.

*/ Đêm nay, **Dec. 26, 2020**, tại San Jose, đọc lại những gì đã viết ở trên cách đây 16 năm trong *Điệu Múa Cuối Cùng Của Con Thiên Nga*, tôi bàng hoàng thật sự. “*Nhà văn là kẻ có tài tiên tri*”, tôi đọc câu nói này rất lâu rồi, đâu đó.

NĂM.

Phan Diên nhận xét:

“*Đọc Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau, thấy Tình Yêu và Âm Nhạc đánh bật đi hết mọi hoàn cảnh éo le tròng tréo giữa ba nhân vật. Đọc Trân Sa, thấy nổi trội là sự thấm cảm ‘phong vận kỳ oan’ giữa người xưa với người nay. (Tôi cũng không ngờ anh chàng Nguyễn khi ấy tuổi quá trẻ mà tư tưởng lại sâu sắc đến vậy). Cái hay của BG là ở đó: ‘Từ những con chữ, người đọc BG không còn thấy nhân vật mà chỉ thấy nội tâm của nhân vật’. Tỷ như trong Tội Ác và Hình Phạt của Dostoievski, cái đoạn anh chàng Raskolnikov giết bà chủ tiệm cầm đồ, giết luôn bà em gái, BG nhớ không?...’*”

Tôi tiếp lời Phan Diên:

“*Cái thần tình của Dostoievksi chính là như thế. Ở đoạn đó, nhà văn chỉ làm độc giả rung cảm trái tim theo hoàn cảnh và tâm lý Raskolnikov mà không thấy ghê tởm trước tội ác giết người của Raskolnikov.*”

Phan Diên la lên:

“*Qua chữ nghĩa riêng, BG cũng đã đạt được điều ấy. Ví dụ ở hai tác phẩm Nhật Nguyệt và Trân Sa, độc giả không thấy hình ảnh ‘một người đàn ông có gia đình yêu một người nữ nghệ sĩ’ là xấu. Cũng như, chỉ ‘sự tuyệt vọng’ trong tâm hồn hai người trẻ tuổi Mãn-Nguyễn mới là nổi bật để lý giải được cho tất cả những cốc rượu uống đến say mỗi buổi hoàng hôn.*”

Tôi xấu hổ:

“Âm Nhạc, Văn Chương và Tình Yêu chân chính đều là biểu dương cho cái Đẹp. BG yêu quý cái Đẹp. Cả ba điều vừa kể, BG đều đã được gặp bằng trái tim chân thật. Hai mối tình đã bay theo sương khói từ mấy mươi năm trước, nhưng Văn Chương TRẢ LẠI tất cả cho BG. Sự rung cảm của độc giả thời đại công nghệ Google là một trong những cái trả quý giá đó. Ở cả hai mối tình, các nhân vật khi đi vào đời nhau (với nỗi hân hoan tột độ) hay khi ra khỏi đời nhau (với trái tim quặn thắt) thì vẫn chỉ phô bày cái Đẹp. Chính Văn Chương cảm thông được tâm lòng BG mới giúp thành ra tác phẩm thôi.”

Tôi kể:

“Sáng nay, nghe chữ ‘té đùng đùng’ của cậu học trò, BG vừa thú vị vừa giật nảy mình, nghĩ, ‘*Tình Yêu là cánh cửa, đàn ông là người gõ, còn đàn bà là người cầm tay nắm. Mở hay không THEO CUNG CÁCH NÀO đều chỉ là do phụ nữ*’...”

Chưa dứt lời, Phan Diên đã tiếp:

“Tôi hiểu ý BG. Đọc bài Bóng Cây KoNia đăng mấy ngày trước, tôi càng thấy chính xác hơn điều đã nhìn ra từ BG suốt trong 23 năm giao thiệp. BG giàu quá, có trong tay nhiều lợi khí để chinh phục trái tim đàn ông... Đã gọi là ‘không sử dụng’ mà cuộc đời còn long đong đến thế!..”

(Tiếp):

“Cái đáng tội nghiệp của BG không phải như lời cậu nhỏ xem tướng ở Sài Gòn nói ‘*Chị sinh ra để bị ghét*’ mà chính ở điều ‘BG đứng dung hoàn toàn với những lợi khí mình có (giọng đàn nức nở, giọng văn truyền cảm) để KHÔNG BAO GIỜ dùng đó mà đáp trả những gì KHÔNG XỨNG ĐÁNG’. Vì vậy mới có cái chuyện bán rao TTBG là người đàn bà rất dâm đảng...”

Phan Diên cướp lời:

“... Như Phan Nhật Nam đã bêu riếu?”

“... Luôn cả Phạm Duy và nhiều người nữa cũng bêu riếu BG. Để kể cho anh nghe chuyện này:

‘Đạo bà già còn sống, BG có một cô học trò lớn tuổi, mỗi tuần đến học violon hai tiếng vào sáng thứ Ba.

Một bữa Chủ Nhật thấy cô gọi ráo riết, tưởng muốn đổi giờ học; chùng bắt máy mới nghe câu chuyện:

‘Tôi hôm qua, vợ chồng em đi ăn cưới, ngồi giữa hai vị khách: Một ông từ Nam Cali xuống và một bà đang ở San Jose. Ông Nam Cali hỏi chung giữa bốn người:

‘Các vị ở San Jose, có biết TTBG?’

Bà Bắc Cali vọt miệng:

‘Biết làm chi cái thứ ấy?’

Vợ chồng em nghe đến tên TTBG, ngồi im.

Ông Nam Cali hỏi bà Bắc Cali:

‘Chị có đọc TTBG?’

Bà Bắc Cali đáp ‘không’, xong thuận miệng tuôn một tràng chửi rủa TTBG.

Ông Nam Cali thở dài:

‘Đã không quen, lại không đọc, biết gì về người ta mà chửi nặng thế? Riêng tôi thấy, trong tất cả các nhà văn hải ngoại, đặc biệt nhà văn nữ, không bất cứ người nào có tư cách và chữ nghĩa qua nổi TTBG.’

Đầu giây kia, nghe tiếng cười ồ của Phan Diên...

(Trời lạnh quá, tay chân cóng cả, cái đầu đang bắt đầu tê, sợ bị “té đùng đùng” nên ngưng viết.)

[]

Trần Thị Bông Giấy
San Jose, Chủ nhật, Dec. 27, 2020 5:37 PM)
[]